

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*Purim:
The Fulfillment of
Jewish Destiny*

This week's shiurim are dedicated by
Mrs. Shoshana Schechter
in memory of her sister
Batya Levine Wiener, z"l
בתיה בילה בת רפאל מנחם הלוי ז"ל
whose first yahrzeit was yesterday, the 9th of Adar

Mrs. Shoshana Schechter
March 20, 2016 • י"א אדר ב' תשע"ו

Purim: Fulfillment of Jewish Destiny

Shoshana Schechter,
Stern College for Women- Yeshiva University

1. בראשית פרק יב

- (א) ויאמר יקוק אל אברם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך:
(ב) ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה:
(ג) ואברכה מברכך ומקללך אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה:

2. רש"י בראשית פרק יב

והיה ברכה - הברכות נתונות בידך, עד עכשיו היו בידי, ברכתי את אדם ואת נח ואותך, ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפץ. דבר אחר ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלהי אברהם, ואברכך זהו שאומרים אלהי יצחק, ואגדלה שמך זהו שאומרים אלהי יעקב. יכול יהיו חותמין בכולן, תלמוד לומר והיה ברכה, בך חותמין ולא בהם:

3. בראשית פרק כב

- (א) והיה אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני:
(ב) ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המריה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך:
(ג) וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמרו ויקח את שני נעריו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים:
(ד) ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחק:
(ה) ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם:
(יא) ויקרא אליו מלאך יקוק מן השמים ויאמר אברהם ויאמר הנני:
(יב) ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני:

4. אברבנאל בראשית פרק כב

לפי שהיה אברהם בזה כובש את יצרו ומבטל טבע החומר ראו החכמים ז"ל על דרך המליצה לדרוש ויחבש את חמורו שחבש והכניע את החומר והיצר שלו כי בזה יוכל ללכת אל המקום אשר אמר לו האלוקים ולפי שהיה אברהם התחילה בשלמות אמונתו ומשה רבינו בנתינת התורה שנתנה על ידי משלים אמיתי לפסוק מהם זוהמה של נחש ומלך המשיח יהיה תכלית כל הטוב המיוחד לכן ארז"ל במליצתם שזה החמור בעצמו שחבש אברהם הוא אשר רכב עליו משה הוא אשר ירכב עליו מלך המשיח ר"ל שאותו החומר שהכניע אברהם תחת שכלו הכניע גם כן משה רבינו בקיבול התורה והכניע גם כן לתתנו שלמים בתכלית השלמות וזכרו אלה הג' אברהם משה ומשיח להיותם ראש אמצעי ותכלית לשלמות אמונתו

5. בראשית פרק יד

- (יג) ויבא הפליט ויגד לאברם העברי והוא שכן באלני ממרא האמרי אחי אשכל ואחי ענר והם בעלי ברית אברם:

6. בראשית רבה (וילנא) פרשה מב

ויגד לאברם העברי, רבי יהודה ורבי נחמיה ורבנן, רבי יהודה אומר כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד, ר' נחמיה אמר שהוא מבני של עבר, ורבנן אמרי שהוא מעבר הנהר ושהוא משיח בלשון עברי

7. בראשית פרק יח

- (יז) ויקוק אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה:
(יח) ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ:
(יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך יקוק לעשות צדקה ומשפט למען הביא יקוק על אברהם את אשר דבר עליו:

8. רש"י בראשית פרק יח

Purim: Fulfillment of Jewish Destiny

Shoshana Schechter,
Stern College for Women- Yeshiva University

(יט) כי ידעתיו - לשון חיבה, כמו (רות ב א) מודע לאישה, (שם ג ב) הלא בועז מודעתנו, (שמות לג יז) ואדעך בשם, ואמנם עיקר לשון כולם אינו אלא לשון ידיעה, שהמחבב את האדם מקרבו אצלו ויודעו ומכירו. ולמה ידעתיו, למען אשר יצוה לפי שהוא מצוה את בניו עלי לשמור דרכי. ואם תפרשהו כתרגומו יודע אני בו שיצוה את בניו וגו', אין למען נופל על הלשון:

9. אברבנאל בראשית פרק כב

הנה גם לנח הודיע את אשר הוא עושה והוא ענין המבול ולא נמלך עם עצמו ולא עשה עליו טענות על שראוי להודיע אותו ומדוע עשה כן לאברהם? הנה הידיעה לדביקות ההשגחה ששמתי על אברהם לא היה בעבור עצמו לבד אלא כדי שיהיה התחלה נכבדת אל האומה אשר תצא מחלציו וזה "כי ידעתיו למען אשר יצוה" ר"ל כי דיבקתי בו השנחתי כדי שיצוה את בניו ויסדר אותם באופן שישמרו דרך ה' שיעשו צדקה ומשפט

10. בראשית רבה (וילנא) פרשה מט

ד"א סוד ה' ליראיו, בתחלה היה סוד ה' ליראיו, ואח"כ לישרים, ולישרים סודו, ואח"כ לנביאים, (עמוס ג) כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים, אמר הקב"ה אברהם זה ירא אלהים שנאמר (בראשית כב) עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה, אברהם זה ישר מן הישרים שנא' (שיר/השירים/א) מישרים אהבוך, אברהם זה נביא שנאמר (בראשית כ) ועתה השב אשת האישי כי נביא הוא ואיני מגלה לו

11. העמק דבר- הקדמה לספר בראשית

זה הספר הנקרא "ספר בראשית" - נקרא בפי הנביאים: "ספר הישר", כדאיתא במסכת עבודת כוכבים (כה ע"א) על שני מקראות: בספר יהושע (י יג): "הלא היא כתובה על ספר הישר", ובספר שמואל (ב א יח): "ויאמר ללמד לבני יהודה קשת, הנה כתובה על ספר הישר". ומפרש רבי יוחנן: זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו "ישרים", שנאמר: "תמות נפשי מות ישרים" (במדבר כג י). ויש להבין הטעם למה קרא בלעם את אבותינו בשם "ישרים" בייחוד, ולא "צדיקים" או "חסידים" וכדומה. וגם למה מכונה זה הספר ביחוד בכינוי "ישרים", ובלעם התפלל על עצמו שיהא אחריתו כמו בעלי זה הכנוי. והענין דנתבאר בשירת האזינו על הפסוק "הצור תמים פעלו... צדיק וישר הוא" (דברים לב ד), דשבח "ישר הוא" נאמר להצדיק דין הקדוש ברוך הוא בחרבן בית שני, שהיה "דור עקש ופתלתל" (שם פסוק ה); ופירשנו שהיו צדיקים וחסידים ועמלי תורה, אך לא היו ישרים בהליכות עולמים. על כן, מפני שנאת חנם שבלבם זה אל זה, חשדו את מי שראו שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' שהוא צדוקי ואפיקורס. ובאו על ידי זה לידי שפיכות דמים בדרך הפלגה, ולכל הרעות שבעולם, עד שחרב הבית. ועל זה היה צדוק הדין, שהקדוש ברוך הוא ישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו, אלא באופן שהולכים בדרך הישר גם בהליכות עולם, ולא בעקמימות אף על גב שהוא לשם שמים, דזה גורם חרבן הבריאה והריסות ישוב הארץ. וזה היה שבח האבות, שמלבד שהיו צדיקים וחסידים ואוהבי ה' באופן היותר אפשר, עור היו "ישרים", היינו: שהתנהגו עם אומות העולם, אפילו עובדי אלילים מכוערים; מכל מקום היו עמם באהבה, וחשו לטובתם, באשר היא קיום הבריאה. כמו שאנו רואים כמה השתטח אברהם אבינו להתפלל על סדום, אף על גב שהיה שנא אותם ואת מלכם תכלית שנאה עבור רשתתם, כמבואר במאמרו למלך סדום. מכל מקום חפץ בקיומם!

12. משנה מסכת אבות פרק ה משנה יט

[יז] כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו עין רעה ורוח גבוה ונפש רחבה מתלמידיו של בלעם הרשע מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא שנאמר (משלי ח') להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא אבל תלמידיו של בלעם הרשע יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת שנאמר (תהלים נ"ה) ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

13. שמות פרק ב

(יא) ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלתם וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו:
(יב) ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול:
(יג) ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך:

14. הכתב והקבלה שמות פרק ב פסוק יג

וירא כי אין איש: ראה שאין ביניהם גבר בגוברין ואין מהם שם לב על צרת אחיו להשתדל על הצלתו

Purim: Fulfillment of Jewish Destiny

Shoshana Schechter,
Stern College for Women- Yeshiva University

15. שמות פרק לב

- (ח) סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים:
- (ט) ויאמר יקוק אל משה ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא:
- (י) ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול:
- (יא) ויחל משה את פני יקוק אלהיו ויאמר למה יקוק יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה
- (לב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת:

16. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת בשלח סימן כב

ויצעק משה אל ה' ויאמר מה אעשה לעם הזה עוד מעט וסקלוני, אמר משה לפני הקב"ה רבון העולם בינך לביננו אני הרוג אתה אומר לי אל תקפיד כנגדן כי תאמר אלי שאהו בחיקך (במדבר יא) והם בקשו לסקליני, כאן הקב"ה ממיד ומשה מגביה, ובמקום אחר הקב"ה מגביה ומשה ממיד כענין שנאמר (שמות לב) ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ויחל משה, אמר ליה הקב"ה למשה כך אתה אומר עוד מעט וסקלוני עבור לפני העם נראה מי סוקל אותך התחיל לעבור עמדו כל ישראל לפנינו ונהגו בו כבוד ומורא, אמר ליה הקב"ה למשה כמה פעמים אני מצוה אותך עליהם שלא תקפיד כנגדן אלא הנהיגם כדועה הצאן שבשבילן העליתי אותך ובשבילם תמצא חן וחסד וחיים וכבוד לפני.

17. אסתר פרק ד

- (יג) ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מכל היהודים:
- (יד) כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות:
- (טו) ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי:
- (טז) לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונערתי אצום כן ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי:
- (יז) ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צותה עליו אסתר: ס

18. אסתר פרק ב פסוק ה

איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני:

19. ספרי דאגדתא על אסתר - מדרש פנים אחרים (בובר) נוסח ב פרשה ו

איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי. אמר ישעיה בטרם תחיל ילדה וגו' (ישעיה סו ז), אומנתו של הקב"ה אינו דומה לאומנות של בשר ודם, שהוא רואה את המכה ומתקן את הרטיה, עד שלא הביא את המבול התקין את נח, שנאמר נח איש צדיק תמים היה בדורותיו (בראשית ו ט), מה היה מתוקן לדבר, כיוצא בו אחד היה אברהם (יחזקאל לג כד), מתוקן היה לקנות שמים וארץ, שנאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ (בראשית יד יט), כיוצא בו וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים (שמות ב כה), ומי מתוקן לגואלן, ומשה היה רועה (שם /שמות/ ג א), כיוצא בו ויגש הפלשתי השכם והערב (ש"א = שמואל א' יז טז), ומי מתוקן להרגו, דוד בן איש אפרתי היה (שם שם /שמואל א' י"ז /לד), ואומר רועה היה עבדך לאביו בצאן (שם שם /שמואל א' י"ז /לד), ואף כאן עד שלא עמד המן העמיד הקב"ה גואלם, שנאמר איש יהודי היה.

20. אסתר פרק י פסוק ג

כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים ורצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו:

21. אסתר פרק ט

Purim: Fulfillment of Jewish Destiny

Shoshana Schechter,
Stern College for Women- Yeshiva University

(כז) קימו >וקבלו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה:
(כח) והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם: ס
(כט) ותכתב אסתר המלכה בת אביחיל ומרדכי היהודי את כל תקף לקים את אגרת הפורים הזאת השנית:
(ל) וישלח ספרים אל כל היהודים אל שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשוורוש דברי שלום ואמת:
(לא) לקים את ימי הפורים האלה בזמניהם כאשר קים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה וכאשר קימו על נפשם ועל זרעם דברי הצמות וזעקתם:
(לב) ומאמר אסתר קים דברי הפורים האלה ונכתב בספר: פ

22. דברים פרק כח

(יג) לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה: ס
(יד) לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה גדולה וקטנה:
(טו) אבן שלמה וצדק יהיה לך איפה שלמה וצדק יהיה לך למען יאריכו ימיך על האדמה אשר יקוק אלהיך נתן לך:
(טז) כי תועבת יקוק אלהיך כל עשה אלה כל עשה עול: פ
(יז) זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים:
(יח) אשר קרד בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים:
(יט) והיה בהניח יקוק אלהיך לך מכל איביך מסביב בארץ אשר יקוק אלהיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח: פ

23. רש"י דברים פרק כח

(יח) אשר קרד בדרך - לשון מקרה. דבר אחר לשון קרי וטומאה, שהיה מטמאן במשכב זכור. דבר אחר לשון קור וחום, צנגן והפשירך מרתיחתך, שהיו כל האומות יראים להלחם בכם ובא זה והתחיל והראה מקום לאחרים. משל לאמבטי רותחת שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה. אף על פי שנכוה, הקרה אותה בפני אחרים:

שמות פרק יז

(ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידם:
(ט) ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר אנכי נצב על ראש הגבעה ומטה האלהים בידי:
(י) ויעש יהושע כאשר אמר לו משה להלחם בעמלק ומשה אהרן וחור עלו ראש הגבעה:
(יא) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק:
(יב) וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה ואהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד ומזה אחד ויהי ידו אמונה עד בא השמש:
(יג) ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב: פ
(יד) ויאמר יקוק אל משה כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים:
(טו) ויבן משה מזבח ויקרא שמו יקוק נסי:
(טז) ויאמר כי יד על כס יה מלחמה ליקוק בעמלק מדר דר: פ